

აკაკი ბაკურაძე

ე.ა.დ., ქუთაისის უნივერსიტეტის და აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი

აგაღობის ეკონომიკური შედეგების შემცირების საკითხისათვის

დასავლეთის ქართული კონსტიტუციონალიზმი

„მიწყალე მე უფალო, რამეთუ უძღურ ვარ; განმკურნე მე უფალო, რამეთუ შემძირწუნდეს ძუაღნი ჩემნი“ (ფს. 6, 2)
„... მკურნალობა უზენაესისგან არის“ (ზიორ. 38, 2)

XX საუკუნის ბოლოს საქართველოში იწყება ეკონომიკური განვითარების ახალი საბაზრო მოდელის არჩევა. სამწუხაროდ, ამ პროცესის გაჭიანურებამ გამოიწვია ქვეყნის სამომავლო მიმართულებებში და პერსპექტივებში მკვეთრი ცვლილებები, რაც აისახა საზოგადოებრივი ცხოვრების ყველა მხარეზე, მათ შორის ძირითადად, სოციალურ და დემოგრაფიულ პროცესებზე და, რათქმა უნდა, მოსახლეობის ჯანმრთელობის, საერთო ჯამში, მათი ცხოვრების დონეზე. შესაბამისად, დღის წესრიგში დადგა ჯანმრთელობის დონის გაუმჯობესობის სწრაფი და პროდუქტიული პროგრამების შემუშავება-გატარება, თუმცა როგორც პრაქტიკამ აჩვენა - უშედეგოდ.

შემუშავებული პროგრამების ძირითად მიზნად ყოველთვის რჩება მოსახლეობის ჯანმრთელობის დონის სრული გაუმჯობესობა და მის კვალობაზე მრავალი მაკროეკონომიკური მაჩვენებლების გაზრდა, რადგან ის პირდაპირ ზემოქმედებს ქვეყნის ეკონომიკური განვითარების პროგრამების ძირითადი მიმართულებების განხორციელებაზე. როგორც სამედიცინო თვალსაზრისით, ისე ეკონომიკური ანალიზის მოთხოვნათა გათვალისწინებით, ჯანმრთელობის დონის შემჯამებულ, ინტეგრირულ მაჩვენებლად გვევალინება სიცოცხლის მოსალოდნელი ხანგრძლივობა დაბადებისას (ს.მ.ხ.დ.), რადგან სიკვდილის მიზეზები გამოსატულია ძირითადში დაავადებების სახით, ამიტომ დაავადების წინააღმდეგ მიმართული პრევენციული ბრძოლის შედეგები ხშირ შემთხვევაში პირდაპირ განსახდურავენ ს.მ.ხ.დ.-ს ზომას.

სამეცნიერო ლიტერატურით ცნობილია, რომ ს.მ.ხ.დ. პირდაპირ დამოკიდებულია, ძირითადში, ბუნებრივ-გეოგრაფიული, ეკოლოგიური, ჰიგიენური და საწარმოო განვითარების (აქ გასათვალისწინებელია შრომის დაცვის და დაზღვევის პირობებიც) ფაქტორების ცვლილებაზე. ასევე საინტერესოა სხვა მახასიათებლების ანალიზი, როგორიცაა: ერთ სულ მოსახლეზე მშპ-ს მოცულობის ზრდის ტემპი, დასაქმებისა

და დანაშაულობის დონის ცვლილება, მიგრაციის საღდოს სიდიდის და ცხოვრების დონის დიფერენციაციის მაჩვენებლის ცვლილება¹ (აუცილებელი შესწავლილ იქნას აგრეთვე, საარსებო მინიმუმის, პენსიის ოდენობის, ოჯახის კეთილდღეობის და სხვა მაჩვენებელთა გავლენას) და ა.შ.

„გაწეილი“ კრიზისული სიტუაციის ფონზე, საქართველოში განსაკუთრებული მნიშ-

1 Прохоров Б. и др., Условия жизни населения и общественное здоровье, электронная версия бюллетеня «Население и общество» /www.demoscope.ru/

ვნელობა უნდა მიექცეს ბიზნესის განვითარების მაჩვენებლების დინამიკას და, რაც მთავარია, უმუშევრობის დონის ცვლილებას, რადგან უმეტეს შემთხვევაში მოსახლეობის (მით უმეტეს, მნიშვნელოვანი ნაწილის) შემოსავლების სიმცირე პირდაპირ მოქმედებენ დაავადების სისშირეზე... „თვით მსოფლიო პრაქტიკამ აჩვენა, რომ განვითარებულ ქვეყნებში ყოველწლიურად გაკოტრებულ საწარმოთა ხვედრითი წილი 5%-ა, რაც ძირითადად გამოწვეულია არასწორი მენეჯმენტით, ხოლო განვითარებულ ქვეყნებში ამ მაჩვენებლის მკვეთრი ზრდა მოსალოდნელია ეკონომიკური ფაქტორების უადრესად არასასურველი ცვლილებით, პოლიტიკური არასტაბილურობით, სოციალური და ეკონომიკური რისკების მაღალი დონით, საგადასახადო ტვირთით, რეგიონულ თუ მსოფლიო კრიზისულ სიტუაციებზე პირდაპირი დამოკიდებულებით“² და ა.შ. შესაბამისად, ხელისუფლება უნდა ითვალისწინებდეს ცხოვრების დაბალი დონით გამოწვეულ შესაძლო შედეგებს. როგორც ჩანს, ამ მიმართულებით ჩვენს ქვეყანაში ჯერ კიდევ ბევრი რამ არის გასაკეთებელი.

დადგა დრო, როცა მეცნიერ-ეკონომისტთა (მედიკოსებთან ერთად) განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს მოსახლეობის „საზოგადოებრივ ჯანმრთელობის“ ეკონომიკურ შეფასებას და მის ცვლილებაზე მომქმედი ფაქტორების შესწავლას და მათ შესაძლო გავლენას სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებაზე. სამწუხაროდ, თანამედროვე სამეცნიერო-კვლევითი ლიტერატურა არ იცნობს „ჯანმრთელობის ფასის“ ისეთ ეკონომიკურ თეორიას, ან გამოკვლევას, რომელიც მოგცემდა დაავადებებიდან (ტრამევიებიდან) „ზარალის“ გაანგარიშების ზუსტ ტექნოლოგიას, თუმცა არსებული მეთოდოლოგიური საფუძვლების დახმარებით შესაძლებელია მისი მიახლოებითი განსაზღვრა, რომელიც გამოიყენება კიდევ როგორც მთელი ქვეყნის მასშტაბით, ისე საწარმოს მაგალითზეც.

ასეთ ანალიზში შეფასების ძირითად მაჩვენებლად დაავადებით (ტრამევიების) დაკარგული კაც-დღეები ითვლება, რომელთა შეჯერება ხერხდება მხოლოდ „საზოგადოებრივი ჯანმრთელობისა“ და ეკონომიკის ერთმანეთთან დაკავშირებით. უფრო მარტივად რომ ვთქვათ, შესწავლილი უნდა იქნეს და გაიზომოს კავშირი საზოგადოებრივ ცხოვრებაში მიმდინარე სამედიცინო და სოციალურ-დემოგრაფიულ პროცესებს შორის... ანალიზის ჩატარების სისრულეზეა დამოკიდებული, მიიღწევა თუ არა მაქსიმალური სიზუსტით გაანგარიშებული ის ეფექტი, რომელსაც ჯანმრთელობის დაცვაში ჩადებული თითოეული ლარი მისცემს საზოგადოებას, ან ის მოსალოდნელი ზარალი, რომელსაც ააცილებს მას... გასარკვევი იქნება ასევე, როგორ აისახება იგი ს.მ.ხ.დ.-ს სიდიდის ცვლილებაზე, მოსახლეობის ცხოვრების დონეზე და ა.შ.

ზოგადად, დაავადებას იწვევს მექანიკური, ფიზიკური, ქიმიური, ბიოლოგიური და ფსიქოგენური მიზეზები, რომელთა გამომწვევი შეიძლება იყოს თვით შინაგანი პირობები, ეპიდემიები, უბედური შემთხვევები, დანაშაულობა (სხეულის დაზიანება) და სტიქიური უბედურებანი. საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუმჯობესობისათვის აუცილებელია დაავადების მიზეზების პრევენციული ღონისძიებების სრული დაფინანსება, რაც მომავალში დადებითად აისახება მოსახლეობის ჯანმრთელობის და, საერთო ჯამში, ცხოვრების დონის ამაღლებაზე.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვაზე გაწეული ხარჯებიდან ყველაზე მნიშვნელოვანია მკურნალობაზე დანახარჯები, რომლის ღირებულების შეფასების ორ ხერხზე შევაჩერებთ ყურადღებას:

2 Семехин И., Экономика убыточного предприятия, «Проблемы прогнозирования», 1999 г., №3. электронная версия /www.ecfor.ru/

- 1. მკურნალობისა და რეაბილიტაციის სახელმწიფო ხარჯები+ჯანდაცვის მიმართულების სოციალური დახმარებები+მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვაზე გაწეული სხვა ხარჯები;
- 2. მთლიანი შიდა პროდუქტის ნაწილი, რომელიც გვიხვენებს დაავადებათა გამო დროებით ან მუდმივად დაკარგული შრომისუნარიანობის შედეგად მიღებულ საერთო ზარალს³.

მოსახლეობის ავადობა ძირითადი ჯგუფების მიხედვით 2003-2008 წწ.⁴

მაჩვენებელი	2003	2004	2005	2006	2007	2008
პირველად დადგენილი დიაგნოზით რეგისტრირებული დაავადებების რიცხოვნობა, ათასი შემთხვევა	574,8	621,0	695,2	761,0	767,8	807,5
ავადობის მაჩვენებელი ყოველ 1000 კაცზე, %-ში	7,55	6,95	6,22	5,78	5,72	5,43

ამ ხერხების გამოყენებით, წლის მანძილზე ნებისმიერი პერიოდისათვის, დროებით შრომისუნარის დაკარგვის გამო, ეკონომიკური ზარალი წარმოადგენს ღირებულებას, რომელიც შეიძლება მიახლოებით გავიანგარიშოთ ფორმულით⁵:

$$E = \frac{D}{365} \cdot (GDP^1 + M + N)$$

სადაც, *D* - შრომისუნარობით დროებით დაკარგული დღეების რიცხვია, *GDP*¹ - მშპ-ს ნაწილია, რომელიც დაიკარგა დაავადების გამო საწარმოო პროცესში, *M* - კლინიკებში მკურნალობაზე ავადმყოფთა მიერ გაღებული ხარჯების ღირებულებაა, ხოლო *N* - ავადმყოფების მკურნალობაზე გაწეული სახელმწიფო ხარჯებია.

ანალოგიური გაანგარიშება შესაძლებელია საწარმოთა დონეზეც. ამ შემთხვევაში შემოაქვთ დაავადების (ტრამვის) სიხშირისა და სირთულის კოეფიციენტები. პირველი გვიხვენებს თუ რამდენი მუშაკი დაავადდა 1000 მომუშავეზე (კონკრეტულად, *i*-რი დაავადებით), ხოლო მეორე - თუ რამდენი დღით მოცდა ერთი მუშა ამ დაავადების გამო. საერთო ჯამში, ორივე კოეფიციენტის ნამრავლი იძლევა თუ რამდენი კაც-დღე იქნა დაკარგული (ე.წ. საშიშროების კოეფიციენტი). საერთო ჯამში, ფორმულა მიიღებს სახეს:

$$K_{საშიშ.} = K_{სიხში.} \cdot K_{სირთ.}$$

შესაბამისად, რთული არ არის გავიანგარიშოთ ნებისმიერი დაავადებით გამოწვეული მოცდენების ეკონომიკური ზარალი, როგორც თითოეული კაც-დღისათვის, ისე საერთოდაც.

შეიძლება ითქვას, „დაავადების“ არსში გარკვევა (ბერძ. „nosos“ - დაავადება.) წარმოადგენს კაცობრიობის ყველაზე ძველ პრობლემას. ისტორიამ და თანმიმდევრულმა დაკვირვებებმა აჩვენა, რომ ავადმყოფობა არის ორგანიზმის სიცოცხლისუნარიანობის ნორმალური პირობების რღვევა... ზოგადად, შეიძლება ითქვას, რომ ადამიანი კარგავს გარემოსთან შეგუების თვისებებს და მას შეუძლია მიიყვანოს იგი ჯერ შრომისუნარის შეზღუდვამდე, შემდეგ შესაძლოა უფრო დამძიმდეს და ..., ანუ ნელ-ნელა იკარგება ორგანიზმის „თავდაცვითი“ ფუნქცია.

ამდენად, დაავადება შეიძლება წარმოვიდგინოთ, როგორც ორგანიზმში მიმდინარე სხეულის დამანგრეველი და თავდაცვითი ტენდენციების ურთიერთსაწინააღმდეგო ურთიერთობა. მსოფლიოს ჯანდაცვის ორგანიზაციის განმარტებით: „დაავადება ესაა სრული ფიზიკური,

3 აქ არ ვითვალისწინებთ გარდაცვალების გამო მიღებულ დანაკარგებს.
 4 წყარო: www.statisticus.ge
 5 გაანგარიშების სრული სურათი იხილეთ: Прохоров Б. и др., Общественное здоровье и экономика, электронная версия /www.ecfor.ru/

ფსიქოლოგიური და სოციალური კეთილდღეობის საერთო მდგომარეობის მოშლა“⁶. ავადმყოფობის მიზეზად კი ასახელებენ იმ ფაქტორებს, რომლებიც იწვევს დაავადებას და ორგანიზმზე აისახება სპეციფიკური თავისებურებით, თუმცა ისინი განსხვავდებიან სიკვდილის მიზეზთა და ფაქტორთა კლასიფიკაციისგან. მაგალითად, სიკვდილის მიზეზი შეიძლება იყოს გულ-სისხლძარღვთა დაავადება, ხოლო იგი შეიძლება გამოიწვიოს მრავალმა ფაქტორმა (შიში, ავარია, ალკოჰოლიზმი და ა.შ.). დაავადების, როგორც მოვლენის (პროცესის), შესწავლილობის არსებობს მრავალი მიდგომა, თუ კონცეფცია და აქ საყურადღებოა ქრისტიანული სწავლება დაავადებაზე, მის რაობასა და მართვაზე.

„უფალო ღმერთო ჩემო, დაღად-ყვავ შენდამი და განვიკურნო“ (ფს. 29, 3). შესაძლებელია თუ არა დაავადებათა მართვაში ქრისტიანული ეკლესიის სწავლების ეფექტურად გამოყენება? ქრისტიანთა ცხოვრების პრაქტიკამ აჩვენა, რომ ავადმყოფობა გულისხმის-ყოფის, საკუთარ თავში ჩახედვის და შესაძლებლობებში დარწმუნების, ღოცვის ხარისხის ზრდის და ა.შ. საშუალებაა. განკურნა მორჩილებით, მოთმინებით, ღვთისადმის მადლიერებით განწყობით, სიმხნევით, სასოებით, უშიშობით... წყალობით მიიღწევა, რომელიც შესაძლებელია მკურნალობის ეფექტური კურსის ჩატარების კვალად. ღვთისაკენ სულიერ ხმობასთან ერთად, ადამიანმა უნდა იზრუნოს მის ჯანმრთელობაზე, სხეულის სიმრთელეზე, განსაკუთრებით „ძირითად“ ორგანოებზე. როგორც წმ. ესაია განშორებული გვასწავლის: „... ვიდრე ჯერ კიდევ შენს სხეულში ხარ, ნუ მოასუსტებ შენს გულს... არც ადამიანს აქვს უფლება მოასუსტოს გული, ვიდრე პირში სული უდგას“ (სათნომოყვარეობა, I ნაწილი, საეკლესიო ბიბლიოთეკა V, თბ., 2006 წ., გვ., 51)

ჩვენდა სასიხარულოდ, მე-20 საუკუნის ბოლოს დაიწყო სოციალურ-ეკონომიკური მოვლენებისა და პროცესების მართვაში ქრისტიანული სწავლების დანერგვა, რაც თანამედროვე პერიოდში და ქართულ სინამდვილეში „ახალი მეცნიერების“ - თეოლოგიური ეკონომიკის - მეცნიერულმა წინსვლებმა გამოიწვია. ამ მხრივ მიმართულმა გამოკვლევებმა მოიცვა საზოგადოების მართვის თითქმის ყველა სფერო. „ბოლო წლებში ეკონომიკის ძირითადი პრინციპების მართმადიდებლური გააზრების კუთხით საქართველოში მნიშვნელოვანი ნაბიჯები გადაიდგა, გამოიცა ნაშრომები, ჩატარდა სამეცნიერო ფორუმები და ა.შ. თანდათან იკვეთება შედარებით ახალი მიმართულების - თეოლოგიური ეკონომიკის საჭიროება“⁷, რომელმაც უდიდესი როლი უნდა ითამაშოს ქართველი ხალხის ცხოვრებაში, საზოგადოების მართვაში და ქართული სახელმწიფოს ეკონომიკურ წინსვლასა და საბოლოო ჩამოყალიბებაში.

„და ვითარცა მოვიდა იგი მიერ კერძო სოფელსა მას გერგესეველთასა, შეემთხვინეს მას ორნი ეშმაკეულნი, რომელნი გამოვიდოდეს საფლაგებისაგან, ფრიად ბოროტნი, ვიდრეა ვერვის ხელ-ეწიფებოდა წარსლვა მიერ გზით“ (მთ. 8, 28; შედარ.: იობ. 1, 6). ამ მუხლიდან ჩანს მკაფიოდ, რომ ბოროტი სულები ნამდვილად არსებობენ და რომ მათ მიერ შეპყრობილი ადამიანები უკიდურესად ავადდებიან და, არცთუ იშვიათად, ფიზიკური სიკვდილის ხვედრნიც ხდებიან. ასეთმა ფაქტებმა შეიძლება მიიღოს ყველაზე ხანგაძლივი და მძიმე სნეულების სახე და, მაღლობა ღმერთს, რომ ადამიანთა უმრავლესობას აქვს ღვთისადმი მისწრაფება, სხვა პირობებში ყველა ეს შემთხვევა სავალალო შედეგით დამთავრდება.

„... რომელმან განკურნა ყოველნი სნეულებანი შენნი“ (ფს. 102, 3). ჯანმრთელობაც და ავადმყოფობაც, თუკი მათ სარწმუნოებით მოვიხმართ, ღვთის განგებულების ხელში მხოლოდ

6 www.nozologia.ru.

7 ჩიხლაძე ნ., ეკონომიკა და მართმადიდებლური სწავლება, თბ., 2009 წ., გვ. 7

ჩვენი ხსნის საშუალებებია, მაგრამ თუ თვითნებურად მივუდგებით, ჩვენი დაღუპვაც შეუძლია“⁸. „ჭეშმარიტად მოაზროვნე ადამიანს ერთი გულმოდგინება აქვს: დაემორჩილოს და სათნოეოს ყოველთა ღმერთს, და მხოლოდღა ამისკენ განსწავლოს თავისი სული, თუ როგორ ესათნოს ღმერთს, რომ რაც არ უნდა შეემთხვეს მას ცხოვრებაში, ჰმადლობდეს უფლის ამგვარ და ესოდენ წინაგანგებასა და ყოველის წარმმართველობას, რადგან უმართებულოა, რომ, ერთი მხრივ, მადლობას ვუძღვნიდეთ ექიმებს მაშინაც კი, როდესაც ისინი მწარე და ჩვენთვის უსიამონო წამლებს გვაძლევენ სხეულის გასაჯამრთელებლად, ღვთის მიმართ კი, იმათ გამო, რაც სამძიმო ჩანს ჩვენთვის, უმადურნი ვიყოთ და არ ვიცოდეთ, რომ ყოველივე ჯეროვნად და ჩვენდა სარგებლად ხდება წინაგანგების შესაბამისად, ვინაიდან ღვთისმიმართი ცოდნა და რწმენა ცხონებაა და სრულყოფილება სულისა“⁹.

იოანეს სახარებაში მოტანილ ერთ ისტორიაში, განკურნებულს ქრისტე ღმერთი მიმართავს: „... აჰა ცოცხალ იქმენ, ნულარა სცოდავ, რადთა არა უძვირესი რადმე გეყოს შენ“ (ინ. 5, 14). ამ სიტყვებიდან ჩანს, რომ ჩვენს ცოდვებს და სნეულებებს შორის ისეთივე კავშირია, როგორც მიზეზსა და შედეგს შორის. მართლაც, ვიდრე პირველმა ადამიანებმა - ადამმა და ევამ - არ შესცოდეს, მანამდე ისინი იყვნენ სრულყოფილი ადამიანები, შესაბამისად, - სრულნი სულითაც და ხორცილთაც. როგორც კი დაარღვიეს უფლის მცნება, გამოავლინეს ურჩობა და შესცოდეს, უმადვე მოჰყვა საღმობა (სნეულობა, ავადობა) და, საბოლოოდ, ფიზიკური სიკვდილი. იგივე შეგვიძლია ვთქვათ ყოველდღიურ ცხოვრებაზე. ყველა ცოდვას, განსაკუთრებით კი ხანგრძლივსა და გამუდმებულს, უსათუოდ დაჰყვება თან ბუნებრივი სიმწყობის დარღვევა და მისი მუდმივი თანმხლებნი - სნეულებანი და ტანჯვა. როცა გვეცოდინება, თუ საიდან მომდინარეობს ჩვენი სნეულებები, უფრო დაკვირებულნი და ფრთხილნი ვიქნებით საკუთარი თავის მიმართ და ყოველი ღონით ვეცდებით აღარ შევცოდოთ, ან თავიდან ავიცილოთ ცოდვა, როგორც მიზეზი ჩვენი სნეულებრივი და სულიერი სნეულებისა, უძღურებისა... „ჩვენს თავს მოწვეწულ სნეულებებში, პირველ ყოველისა, სულიერი კურნება უნდა ვეძებოთ, - ცოდვათაგან განვიწმიდოთ სული, და მხოლოდ მაშინ, ჩვენი სნეულებების მიზეზის - ცოდვის მოტყვევასთან ერთად სრულად გამოჯანსაღება მოგვემადლება“¹⁰.

„რატომ გაკენესებს შენი ჭრილობა, უკურნებელი სატკივარი? შენი დიდი დანაშაულის გამო, ცოდვები რომ გაგამრავლდა, გიყავი ეს ყველაფერი“ (იერ. 30, 15) აღარ დაობენ, რომ დაავადება წარმოადგენს პირველყოფილი ცოდვის შედეგს. ადამიანური გაგებით, დაავადების გამომწვევი შეიძლება იყოს მრავალი ფიზიოლოგიური მიზეზი, პირველ რიგში კი - მისი ცხოვრების წესი: „გაუმაძღრობით მრავალნი აღესრულნენ, თავშეკავებული კი სიცოცხლეს იხანგრძლივებს“ (ზირ. 37, 31). ეკლესიის მამათა სწავლებით¹¹ აქ მხოლოდ ზედმეტი საკვების მიღებაზე არაა საუბარი, არამედ ადამიანის ნებისმიერი, ასევე, სახმარი ნივთების მიმართ უსაზღვრო ღტოლვის მოთოკვაზე, რამეთუ იგი შეიძლება ჩამოყალიბდეს როგორც მანია, ცოდვისკენ მიდრეკილება, რაც აუცილებლად დაღუპავს მას! წმ. ბასილი დიდის თქმით: „... დაავადებები ხშირად წარმოადგენენ ცოდვათა გამო დასჯას, რათა გაიღვიძოს ჩვენში უფლისადმი სიყვარულმა და მორჩილებამ“¹².

8 წმ. თეოფანე დაყუდებული, დარიგებანი სულიერი ცხოვრებისათვის, მ., 1994 წ., გვ., 39
 9 წმ. ანტონი დიდი, „სათნომოყვარეობა“, I ნაწილი, საეკლესიო ბიბლიოთეკა V, თბ., 2006 წ., გვ., 10-11
 10 საკვირაო სახარებათა განმარტება, თბ., 2001 წ., გვ., 49
 11 Феофан Затворник, святитель. Письма. III., ст. 477
 12 Творения иже во святых отца нашего Василия Великого, архиепископа Кесарии Каппадокийской. Сергиев Посад, 1901. Т. 5. ст. 172

„რასა ჰხმობ შემუსრვასა შენსა ზედა? იძულებით არს ღმობა შენი სიმრავლისათვის უსჯულოებათა შენთასა, რამეთუ განძლიერდეს რა ცოდვანი შენნი, გიყუნეს შენ ესენი“ (იერ. 30, 15). პასუხი ერთია - დაავადების გამომწვევი მნიშვნელოვანი მიზეზი (!) არის ცოდვა. „ნუთუ იტყვი, რომ ყველა დაავადება ცოდვისგანაა? რატქმა უნდა ყველა არა... ზოგიერთი დაავადება ჩვენს გამოსაცდელადაა სიკეთეში“.¹³ ან კიდევ: „გვიგზავნის ღმერთი ზოგ დაავადებას სასჯელად, როგორც ეპიტამიას; ზოგს - გამოსაფხიზლებლად, ჭკუაზე რომ მოეგოს ადამიანი; ზოგს - უბედურების ასაცილებლად, რათა არ ჩავარდეს მასში ადამიანი, როცა ჯანმრთელი იქნებოდა; ზოგი - ადამიანმა რომ აჩვენოს მოთმინება და ამით დაიმსახუროს მომავალი ჯილდო; ზოგი ვნებათა განსაწმენად და, საერთოდ, მრავლისათვის...“¹⁴

„რამეთუ მოაკლდა საღმობით ცხოვრება ჩემი და წელიწადნი ჩემნი სულთქუებით; მოუძღურდა გლახაკებითა ძალი ჩემი და ძუალნი ჩემნი შეძრწუნდეს“ (ფს. 30, 11). სიძაბუნე, უძღურება და ტანჯვა ადამიანს განსაკუთრებულ ვითარებაში აყენებენ. ეს ვითარება ან უნდა გავიგოთ როგორც ღვთის მოწოდება, მისკენ მოქცევის შესაძლებლობა, სინანული, ან მოთმინება იმ ცოდვათაგან განსაწმენდელად, რომელთაგან თავის დაღწევას ჩვენი ვერ შევძლებთ, ან როგორც განსაცდელი, ღვაწლი, რომლითაც ადამიანი მოწამის „გვირგვინს მოიხვეჭს“. სწორედ ამაში მდგომარეობს არსი ქრისტიანული შეხედულებებისა ავადმყოფობაზე, როგორც ღვთისგან მოწოდებაზე“.¹⁵ ადამიანი, სადაც არ უნდა იმყოფებოდეს ის, ყოველთვის შფოთავს და ცდილობს იზრუნოს მისი ჯანმრთელობის მდგომარეობაზე. ჯანმრთელობის დაზიანება, ან დაავადება მთელი ცხოვრება თან გვსდევს და ბოლოს დგება გარდაცვალება. როგორც ღვაწლით მეფსალმუნე მოგვითხრობს: „წელი ჩუენნი ვითარცა დედაზარდლი იწურთიდეს. დღენი წელიწადთა ჩუენთანი მათ თანა სამეოცდაათ წელ... და უმრავლესი მათი შრომა და საღმობა; რამეთუ მოვიდა ჩუენ ზედა სიმშვიდე, და ჩუენ განვისწავლენით“ (ფს. 89, 9-10).

„ჰრქვა მას იესუ: აღდეგ, აღიდე ცხედარი შენი და ვიდოდე!“ (ინ. 5, 8. შედარ.: მთ. 9, 6; მარკ. 2, 11). წმ. მამათა სწავლებით სახარების ამ ნაწილებიდან გამოსაყოფია მაცხოვრის სამი სიტყვა: „აღდეგ, აღიდე და ვიდოდე“. ამ სიტყვებში არის უდიდესი და იღუმალი ძალით მოწოდება, კერძოდ:

- აღდეგ! - ცოდვათა მიტევება, პატიება (მიზეზთაგან სნეულებისა);
- აღიდე ცხედარი შენი! - ძალთა დაბრუნება, აღდგენა (განკურნება);
- ვიდოდე! - ჯანმრთელობის სრული დაბრუნება (მომავალში მცნებათა დაცვის პირობით).

ფაქტია, რომ მთელი კაცობრიობა მიისწრაფვის და ეტანება ყველა სახის ცოდვას და შემდეგ განიცდის მის შედეგებს: „შფოთს, წუხილს, განსაცდელს, სივიწროვეს და ყოველგვარ უბედურებას, რომელსაც სიკვდილი მოსდევს. ამ ყოველდღამდღუპველი ცოდვისაგან გამომხსნელი არის უფალი იესო ქრისტე!“¹⁶ დაავადება და ცოდვა ურთიერთდაკავშირებული ცნებებია. რადგანაც ცოდვა მიზეზია ჩვენი დაავადებებისა, ამიტომ მავანთ სურთ, რომ „...ცოდვა ადამიანის ზნეობრივ არასრულფასოვნებად აეხსნათ, გარკვეული მორალური ეტალონიდან გადახრად, გონებასა და გრძნობას შორის დისონანსად... ზოგჯერ კი შემთხვევითობად და შეცდომად, არასწორ გადაწყვეტილებად წარმოედგინათ. ისინი ცოდვის მიზეზებს აღზრდის

13 **Иоанн Златоуст**, святитель. Беседы на Евангелие от Иоанна. 38. 1

14 **Феофан Затворник**, святитель. Письма. I. ст., 42

15 **ზორინი კ.** გნებავს განიკურნო? თბ., 2003 წ. გვ., 31

16 **წმ. იოანე კრონშტანდტელი**, ქრისტიანული ფილოსოფია, თბ., 2003 წ. გვ., 59

ნაკლოვანებაში, არასაკმარის განათლებაში... სოციალურ უსამართლობაში ხედავენ¹⁷ და არა სულიერი თვალთ ხედავენ და ზრახავენ. თუმცა მორწმუნეს, „ქრისტიანს მართებს საკუთარი თავის მიმართ გამუდმებული ყურადღება, სინანული, სიმდაბლე, ღოცვა, თავშეკავება; რამეთუ ეშმაკის მოდგმა, რომელიც მუდამ სხვადასხვა ცოდვით გვაშფოთებს, მხოლოდ ღოცვითა და მარხვით განიდევნება“.¹⁸

„ჩვენს სიცოცხლეს ერთი მტერი ჰყავს - ეს ცოდვაა... და რა სიხარბით ჰკრეფს ეს ბატონი თავის დაღას!...“¹⁹ როგორ დავიცვათ თავი? „ეკრძალენით თავთა თქუენთა, ნუუკუე დამძიმდენ გულნი თქუენნი შეუბითა და მთრვალობითა და ზრუნვითა ამის სოფლისათა...“²⁰ (ლკ. 21,34.) „თავშეკავება, ბოროტებათდათმენა, მრთელცნობიერება, გამტანობა, გამძლეობა და სხვა. ამათი მსგავსი, აი, ეს უდიდესი სათნოებითი ძალმოსილებანი გვაქვს მიღებული ღვთისგან, რომლებიც, შეგვეწვეიან რა, შეებმიან და წინ აღუდგებიან მოპირისპირე სიძნელეებს“.²¹

თავისთავად, ადამიანის სურვილი - გამოჯამრთელდეს არის ბუნებრივი თხოვნა ღვთისადმი და ცოდვად არ ითვლება. დაითმინო დაავადება, ქრისტიანის ვალდებულებაა, მაგრამ უნდა „ითხოვო ღვთისგან გამოჯამრთელება იმ მიზნით, რომ მტკიცე გადაწყვეტილებით გამოიყენო დაბრუნებული სიმრთელე და სიძლიერე ღვთისადმი მსახურებაში და არა ცოდვისათვის...“²², თუმცა სიცოცხლის მანძილზე არის ისეთი „დაავადებები, როცა უფალი ადამიანს ადებს გამოჯამრთელების აკრძალვას, რადგან ღმერთი ხედავს, რომ დაავადება უფრო ჭირდება მის სულს გადარჩენისათვის, ვიდრე გამოჯამრთელება“²³, ამიტომ ექიმის მიერ დაავადების ზუსტად დადგენისა და სწორი მეურნალობის დანიშვნის პირობებშიც კი თუ არ შეწყდა იგი, ადამიანმა არ უნდა იჩქაროს დაგმოს ესა თუ ის გარემოება, განიკითხოს ექიმი, ან უფრო უარესი, ჩავარდეს უსასოობასა და ღვთის გმობაში, არამედ უნდა გაძლიერდეს ღოცვაში და დარწმუნდეს იმ ფაქტში, რომ ყოველივე ეს მისთვისაა და მისი ცხოვნებისათვის.

„შვილო, შენს სნეულებას ნუ მიაყრუებ, არამედ შეევედრე უფალს და განკურნავს...“ (ზირ. 38, 9). წმიდა მამათა განმარტებით: ავადმყოფობის შემთხვევაში წრფელი გულით უნდა შევევედროთ უფალს, რათა შეგვიწყალოს და გავგწმინდოს ჩვენი ცოდვებისაგან, რომლებიც დასნეულების მიზეზია. „ღმერთი უგზავნის ადამიანს სნეულობას, რადგან თუკი ის არ დრტკინვას და ჰმადლობს უფალს, უმადლესი დიდების ღირსი ხდება“²⁴. ასე რომ, დაავადების დროს უპირველესად უნდა ვევედროთ ყოვლისშემძლე უფალს, ყოველადწმიდა ღვთისმშობელს, მფარველ ანგელოზებს, მთავარანგალოზებს და წმიდანებს, რათა შეწყალებულ იქნას ჩვენი სული და მოგვანიჭოს ღმერთმა სხეულის სიმრთელე. „მოწყალეო უფალო, აწცა გამოავლინე დიდებულნი სასწაულნი შენნი და დათრგუნე ბორონოტრი ძალნი, მოკვდინე უსჯულოებანი, ჭრილობანი განგვიმრთელე, მკურნალ ეყავნ სენთა ჩუენთა და ყოველთთა ბილწებათა, საქმეთა საეშმაკოთა და ბოროტ მეტყველთაგან გვისსენ ჩუენ“.²⁵

17 არქიმანდრიტი რაფაელი (კარელინი), რისთვის გვითმენს უფალი?! თბ., 2006 წ., გვ. 93
18 წმ. იოანე კონსტანტელი, ქრისტიანული ფილოსოფია, თბ., 2003 წ., გვ. 55
19 ლაზარეს აღდგინება, თბ., 1991 წ., გვ. 176
20 სხვა თარგმანით: „ფრთხილად იყავით, რათა არ დამძიმდეს თქვენი გული განცხრომით (ღრეობით), სიმთვრალითა (ლოთობით) და ამქვეყნიური საზრუნავით“ (სიცოცხლეზე ზრუნვით)... შედარ.: რომ. 13, 13; 1თეს. 5, 6 და სხვ.
21 წმ. ანტონი დიდი, სათნომოყვარობა, I ნაწილი, საეკლესიო ბიბლიოთეკა V, თბ., 2006 წ., გვ. 11
22 Игнатий (Брянчанинов), святитель. О чудесах и знамениях. II. ст. 3
23 Феофан Затворник, святитель. Письма. VI, ст. 1018
24 ზორბი კ., გნებას განიკურნო? თბ., 2003 წ. გვ. 30
25 პარაკლისი ყოველგვარ სნეულებასა ზედა, თბ., 2002 წ., გვ. 17

კიდევ ერთხელ ხილულ ისტორიულ სასწაულებზე, რომლებზეც გვიამბობს წმიდა წერილი. „... აჰა კაცი სავსე კეთროვნებითა. ვითარცა იხილა მან იესუ, დავარდა პირსა ზედა თვისსა, ევედრებოდა მას და ეტყოდა: უფალო, უკუეთუ გინდეს, ძალ-გიც განკურნებად ჩემდა. და განყო ხელი, შეახო მას და ჰრქუა: მნებავს, განწმიდენი! და მეყსეულად განეშორა კეთროვნება იგი მისგან.“ (ლკ. 5, 12-13). წმ. თეოფილაქტე (ბულგარელი) ასკენის, რომ „კეთროვანი მივიდა იესოსთან არა როგორც მხოლოდ ექიმთან, არამედ თვით უფალთან და ღმერთთან, ანუ ყოველთა სულთა და სხეულთა მკურნალთან“²⁶... ამავე დროს, ეს დიდი გაკვეთილია ჩვენთვისაც, რამდენადაც ავადმყოფობის დროს გმართებს მოთმინება, რამეთუ კეთროვანი სწორედ ასე მოიქცა, როცა იესო კაპერნაუმის ვზაზე ქადაგებდა და მან (კეთროვანმა) კი არ შეაწყვეტინა ქადაგება ქრისტეს, არამედ დაიცადა ბოლომდე და როცა იესო ჩამოვიდა შემადლებული ადგილიდან, მაშინ ითხოვა განკურნება.²⁷

„და მოჰგურიდეს მას ყოველთა ბოროტად სნეულთა თითო-სახეთაგან სენთა და გუემითა შეპყრობილთა და ეშმაკეულთა და ცისად-ცისად გუემულთა და განრღუეულთა, და განკურნა იგინი“ (მთ. 4, 24; მარკ. 6, 55). ეკლესიის მამათა სწავლებით „მიყავდათ მასთან შეპყრობილნი ბოროტი ძალებისაგან, ღვთის დაშვებით რომ ეუფლებოდა ხალხს მათი არაწმინდა და ცოდვილი ცხოვრებისათვის“²⁸. როგორც ჩანს, უფალი ყველას კურნავდა არა ადამიანური ძალით, არა რაიმე სამკურნალო ხელოვნებით, არამედ თავისი ყოვლისმომცველი ღვთაებრივი ძლიერებით. ამდენად, ქრისტე ღმერთს მისდევდნენ სასოებით, რომ მას შეეძლო მათთვის შეენდო შეცოდებანი და ამის შემდეგ განეკურნა ისინი (შედარ.: მთ. 8, 28-32; მარკ. 1, 24).

„და აჰა ესერა კეთროვანი ვინმე მოუხდა, თაყუანის-სცემდა მას და ეტყოდა: უფალო, უკუეთუ გინდეს, ძალგიც განწმედა ჩემი. და მიყო ხელი თვის იესუ, შეახო მას და ჰრქუა: მნებავს, განწმიდენი! და მეყსეულად განწმიდნა იგი კეთროვნებისა მისგან“ (მთ. 8, 2-3; მარკ. 1, 40-45; ლკ. 5, 12-14). წმიდა წერილის ამ ნაწილთა განმარტებისას, ეკლესიის მამები განმარტავენ, რომ განღვეულმა იმედით შეხედა „თავისი ცოდვების შემცნობს, ესხლა გაუბედავად რომ უმზერდა ყოველივეს მკურნალ იესოს: ნუ გეშინინ, შვილო! მოგეტევნენ შენ ცოდვანი შენნი“, რომლებიც აშფოთებენ საცოდავ მის სულს.²⁹ ანალოგიური გვხვდება მარკოზ მახარებლის თხრობასთან, როცა „... იხილა იესუ სარწმუნოებად იგი მათი და ჰრქუა განრღუეულსა მას: შვილო, მიგეტევნენ შენ ცოდვანი შენნი!“ (მარკ. 2, 5), კვლავ მეორდება მთავარი აზრი: ჯერ უნდა განიწმიდოს კაცი ცოდვებისაგან და მათი მიტევების შემდეგ შეუძლია მას სრულიად განიკურნოს!³⁰ საყურადღებოა ერთი ფაქტიც. კერძოდ, მარკოზის სახარების მე-2 თავის დასაწყისში მოთხრობილი განღვეულის განკურნების ისტორიიდან - „და იხილა იესუ სარწმუნოებად იგი მათი და ჰრქუა განრღუეულსა მას: შვილო, მიგეტევნენ შენ ცოდვანი შენნი!“ (მარკ. 2, 5) - ყურად უნდა ვიღოთ ერთმანეთის გულისთვის ღოცვა ღვთის წინაშე, რამეთუ ქრისტემ სწორედ ასეთი შემწეობისთვის და რწმენისთვის დააჯილდოვა სნეული სრული კურნებით.

„38 წლის განმავლობაში მძიმე უძღურებაში მყოფი განრღვეული, მისი რწმენა ღვთისა და სასოება შეწევნისა, გასაოცარია - 38 წლის ტანჯვამ და წარუმატებლობამ განკურნის მცდელობაში ვერ შეარყია მასში რწმენა და სასოება. ...მისი რწმენა დაჯილდოვდა და ის

26 ნეტარი თეოფილაქტე ბულგარელი, ლუკას სახარების განმარტება, ნაწილი 1, თბ, 2008 წ. გვ. 61. შედარ.: ლკ. 8, 2-4; მრკ. 1, 40-44

27 www.lopbible.narod.ru

28 მათეს სახარების განმარტება წმ. მამათა სწავლებით, I-XIV თავი, თბ., 1998 წ., გვ., 103

29 იქვე გვ., 289

30 ანალოგიურად, მრავალთა განკურნების ფაქტს ვხდებით წმ. წერილში. შედარ.: მთ. 15, 30; ლკ. 19, 42; ეს. 35, 5-6

ბოლომდე განიკურნა. ადამიანთა უმრავლესობა ისეთი სულმოკლეა, რომ სულ მცირე დაყოვნებაც კი ლოცვით თხოვნის შესრულებაში შეუძლია სასოწარკვეთამდე მიიყვანოს ისინი“.³¹

ცხრილი 1

ჯანდაცვაზე გამოყოფილი სახელმწიფო ხარჯების დინამიკა³²

წწ.	ხარჯების ჯამი, ლარი	მოსახლეობის რიცხოვნობა, კაცი	ხარჯი ერთ სულზე, ლარი	საავადმყოფოებში საწოლების რიცხვი, ათასი	ერთი ავადმყოფის საავადმყოფოში ყოფნის ხანგრძლივობა, დღე	პირველადი სამედიცინო დახმარება გაეწია
2000	-	-	-	21,2	10,1	150645
2001	75289377	4401400	17,11	19,6	9,7	135539
2002	88149076	4371500	20,16	18,3	9,7	162376
2003	108523170	4342600	24,98	18,2	9,2	192641
2004	129918666	4315200	30,11	17,8	8,6	218188
2005	195665836	4321500	45,28	17,1	7,7	453422
2006	254458206	4401300	57,81	16,5	7,4	683003
2007	255481604	4394700	58,13	14,6	7,3	726779
2008	285264100	4382100	65,10	14,1	6,8	796579

როგორ მოქმედებს რწმენა დაავადებაზე? „და ვითარცა მოვიდეს ივინი ერისა მის, მოუვიდა მას კაცი ერთი, მუხლნი დაიდგინა მის წინაშე და ეტყოდა: უფალო, შეიწყალე ძე ჩემი, რამეთუ ცისად-ცისად ბოროტად იგუემების, რამეთუ მრავალ-გზის შთავარდის იგი ცეცხლსა და მრავალ-გზის წყალსა. და მოვჰგუარე იგი მოწაფეთა შენთა, და ვერ შეუძლეს განკურნებად მისა“ (მთ. 17, 14-16). წმ. მამათა განმარტებით ჩანს, რომ ავადმყოფის მამის ურწმუნობა იყო იმის მიზეზი, რომ „ბოროტი ძალა არ გამოდიოდა მისგან... იგი (იესო ქრისტე) აჩვენებს (მოციქულებს), რომ რწმენით შეუძლიათ მათ განკურნონ ავადმყოფი...“³³ ეს აზრი მტკიცდება სხვა ადგილებზე, კერძოდ: „... ხოლო თავადმან ჰრქუა მას: ასულო, სარწმუნოებაჲმან შენმან გაცხოვნა შენ, წარვედ მშვიდობით და იყავ შენ ცოცხალ გუემულებისაგან შენისა“ (მარკ. 5, 34; შედარ., მარკ. 9, 26; მარკ. 11, 46)

ცხრილი 2

მოსახლეობის საშუალო თვიური ხარჯები³⁴ (მლნ. ლარი)

წელი	ქალაქად	სოფელად	ქვეყანაში
2004	9,0	6,6	15,6
2005	11,8	8,0	19,8
2006	13,7	9,8	23,5
2007	17,1	10,8	27,9
2008	20,8	17,8	38,5

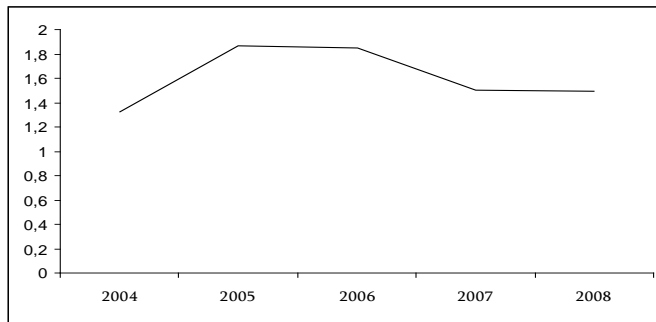
სულიწმიდის ძალით განმტკიცებული და ღვთაებრივ ძალაში (ცოდვათა მიტევებაზე) დარწმუნებული პეტრე მოციქული პირდაპირ მიმართავს ავადმყოფს, რომ „... ვეცხლი და ოქროდ არა მაქუს ჩუენ, ხოლო რომელი მაქუს, გცეთ შენ სახელითა იესუ ქრისტე ნაზარეველისათა: აღდეგ და ვიდოდე!“ (საქმ. 3, 6; შედარ., საქმ. 9, 34). ღვთის შემწევობით, ქრისტიან მოძღვართა

31 საკვირაო სახარებათა განმარტება, თბ., 2001 წ., გვ., 48
 32 წყარო: www.statistics.ge; www.moh.gov.ge; www.mof.ge
 33 მათეს სახარების განმარტება წმ. მამათა სწავლებებით, I-XIV თავი, თბ., 1998 წ., გვ., 57
 34 წყარო: www.statistics.ge; www.moh.gov.ge; www.mof.ge

მიერ ავადმყოფთა მკურნალობის უნარი წმ. წერილში მრავლადაა: „უძლურ თუ ვინმე არს თქუენ შორის, მოუწოდენ ხუცესთა ეკლესიისათა და ილოცონ მის ზედა და სცხონ მას ზეთი სახელითა უფლისაძთა. და ლოცვა მან სარწმუნოებისამან აცხოვნოს სნეული იგი და ადაღინოს იგი უფალმან. დაღაცათუ ცოდვა რადმე ექმნეს, მო-ვე-ეტეოს მას“ (იაკ. 5. 14-15; შედარ.: ფს. 6, 5; 7, 2; 21, 22).

გრაფიკი 1

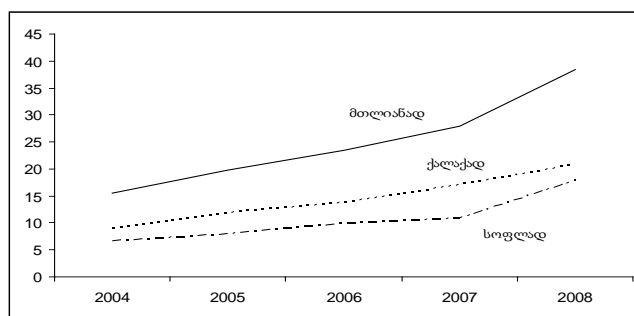
ჯანდაცვაზე გამოყოფილი სახელმწიფო ხარჯების მშპ-ს მოცულობასთან ფარდობის დინამიკა 2004-2008 წწ. (%-ში)

აქ იაკობ მოციქული აძლევს კურთხევას მორწმუნეებს და, მთლიანად, ეკლესიის მსახურებს, რომ დაავადების შემთხვევაში მოუწოდონ არა ყველას „სამკურნალო რიტუალის ჩასატარებლად“ (საიდუმლოების, კერძოდ, ზეთის ცხებისათვის), არამედ მხოლოდ განსაკუთრებულ სასულიერო პირებს, რომლებსაც აქეთ მოციქულთაგან უწყვეტი ხელდასხმა მღვდლობისა³⁵ და ისინი ამ სადუმლოებას (ზეთის ცხებას) ადასრულებენ იესო ქრისტეს სახელით, რამეთუ „გან-უკუე-იზრახეთ, რომელმან-იგი ესევეთარი დაითმინა ცოდვილთაგან მისა მიმართი იგი სიტყვის-გება, რადთა არა დაშურეთ სულითა თქუენითა და მოჰმედგრდეთ“³⁶ (ებრ. 12, 3)

გრაფიკი 2

მოსახლეობის საშუალო თვიური ხარჯების დინამიკა 2004-2008 წწ. (მლნ. ლარი)

ღვთის მიერ დაშვებული სნეულებანი ან ბუნებრივ მიზეზთა სახით წარმოიშვებიან (შედარ.: ტობ. 2, 9-10), ან წმიდა ანგელოზების მოქმედების შედეგად (შედარ.: საქმ. 12, 21-23). საერთოდ კი, ეკლესიის მამათა სწავლებით: უფალი იყენებებს ავადმყოფობას ყოველთვის თავისი განგებულების აღსრულების იარაღად. მათ შორის:

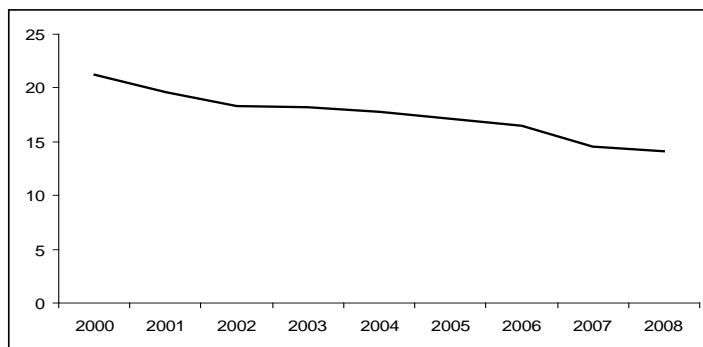
35 www.lopbible.narod.ru

36 სხვაგან: „... ეშმაკნი მრავალნი განასხნეს და სცხებდეს ზეთსა მრავალთა სნეულთა და განჰკურნებდეს“ (მარკ. 6, 13)

- დასასჯელად (შედარ.: 1, 27-30)
- გამოსასწორებლად (შედარ.: 1 კორ. 5, 1-5)
- ცოდვის „პრევენციისათვის“ (შედარ.: 2 კორ. 12, 7-16)
- გამოსაცდელად (შედარ.: იობ. 1-2)
- ღვთის დიდების გამოსავლენად (შედარ.: მთ. 8, 2-4; 28-34; 9, 20-24; 27-30; 21, 14... მარკ. 1, 23-25; 2, 3-5; 6, 55-56; 8, 22-23; 9, 9, 17-26; 10, 46-52... ლკ. 5, 12-14; 7, 2-10; 8, 27-32 და 43-48; 9, 38-42; 13, 11-13... ინ. 4, 46-52; 5, 3-9; 9, 1-6...)

გრაფიკი 3

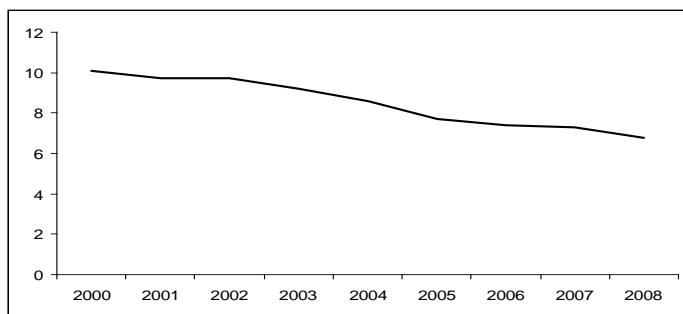
საავადმყოფოებში საწოლების რიცხვნობის დინამიკა 2000-2008 წწ., (ათ.)

„არამართო ცალკეულ ცოდვას, არამედ ყოველ ცოდვილ მოქმედებას საკუთარი, მხოლოდ მისთვის განკუთვნილი ავადმყოფობანი უკავშირდება... ვნებები და ცოდვები საუკუნეების მანძილზე მთელ გვარეულობებში ნერგავდნენ სნეულებებს...“³⁷ წმ. იოანე ოქროპირის სიტყვებით: „სულის გარყვნა სხეულის დაავადებათა მიზეზია. ამ კავშირში ცოდვას უნდა შევხედოთ, როგორც ანომალური პიროვნული რეაქციების, სტრესების, შიდაპიროვნული კონფლიქტებისა და ზნეობრივად უარყოფითი ემოციების ნიადაგს. ხოლო ამის კვალობაზე, როგორც იმ სომატური და ფსიქიკური სნეულებების საფუძველს, რომლებიც მათთანაა დაკავშირებული“³⁸.

გრაფიკი 4

ერთი ავადმყოფის საავადმყოფოში ყოფნის ხანგრძლივობის დინამიკა 2000-2008 წწ., (დღ.-ში)

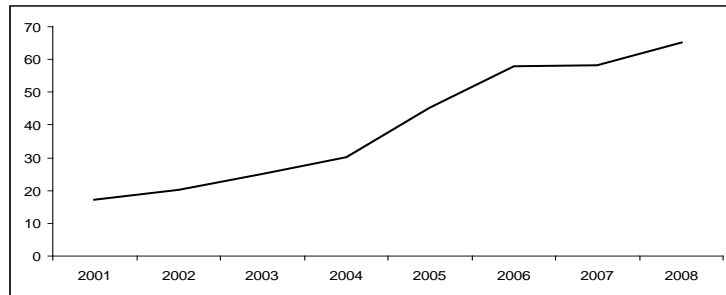
ჯანდაცვაზე სახელმწიფო ხარჯების ზოგადი მანვენებლების 21-ე საუკუნის დინამიკა მართალია ზრდადია, კერძოდ იზრდება ერთ სულ მოსახლეზე სახელმწიფო ხარჯების

37 **Инокентий (Борисов)** Архиепископ Херсонский, «О грехе и смерти», М., 1996 г., ст., 86-87
 38 ზორინი ა., გნებავსა რათა განიკურნო? თბ. 2003 წ., გვ. 54

დინამიკა და მან 2000-2008 წწ. საშუალოწლიურმა მატებამ შეადგინა 21%, თუმცა მოსახლეობის ჯამრთელობის დაცვის სურათი (საერთო ჯამში, ფასების საერთო მატების ფონზე) მაინც არასახარბიელოა. ამაზე მეტყველებს ისიც, რომ მოსახლეობამ თავი დაანება საავადმყოფოებში აუცილებელ, მაგრამ „ხანგრძლივ“ მკურნალობას (მოიკლო ერთი ავადმყოფის საავადმყოფოში ყოფნის ხანგრძლივობის დრომ), შესაბამისად, მცირდება სახელმწიფოს მიერ დაფინანსებული საავადმყოფოებში საწოლების რიცხვი, სამაგიეროდ იზრდება უფასო სასაწრაფო დახმარების მომსახურების ბრიგადების გამოძახება და მან მხოლოდ 2004-2008 წწ. შეადგინა 38,2% საშულაწლიური მატება (იხილეთ ცხრილი №1 და გრაფიკი №1). არადა, პრაქტიკაში, ღვთის შემწეობით, ექიმთან კონსულტაციის და მკურნალობის სრული კურსის ჩატარების გარეშე სრული განკურნება შეუძლებელია.

გრაფიკი 5

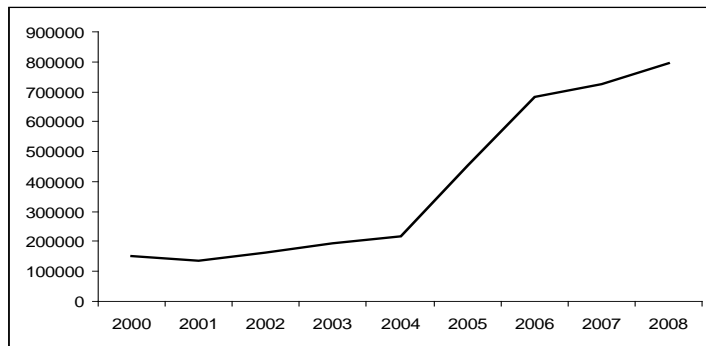
ჯანდაცვაზე გამოყოფილი სახელმწიფო ხარჯების დინამიკა 2001-2008 წწ. (ერთ სულზე, ლარი)

ცხრილი №1 და №2-ს შედეგებიდან გამომდინარე, ნათელია ეროვნული შემოსავლის რა დანაკარგებთან გვაქვს საქმე, ამიტომ ხელისუფლება უპირველესად უნდა ზრუნავდეს საკუთარი მოსახლეობის „ჯამრთელ ცხოვრებაზე“. როგორც პრაქტიკამ აჩვენა, სახელმწიფოს მზრუნველობა მოსახლეობის ასეთი ყოფისადმი უმნიშვნელოა (გარკვეული პირობების გამო). ამ მძიმე მდგომარეობიდან გამოსავლის რაიმე განსაკუთრებული გზის ძებნაც არაა საჭირო. აქ უაღტერნატივო თითოეული ჩვენეთაგანის ქრისტიანული ცხოვრების წესით ცხოვრებაა!

გრაფიკი 6

პირველადი სამედიცინო დახმარების გაწევის დინამიკა 2000-2008 წწ.

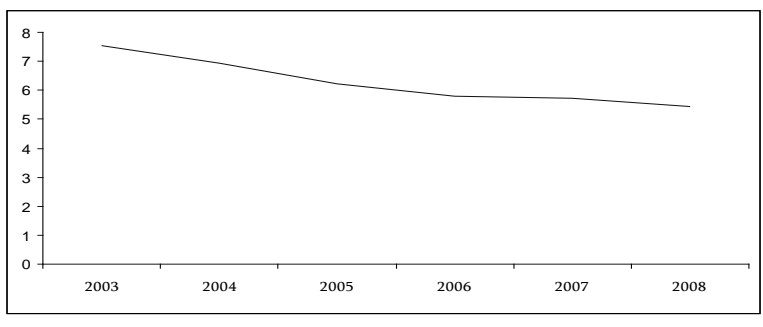

სოციალურ-ეკონომიკური მიმართულებების ღონისძიებების დაგვიანების ფონზე, აუცილებელია თვითონ ინდივიდებმა, მოქალაქეებმა იზრუნონ თავიანთ ჯამრთელობაზე, მაგრამ

ეს პროცესი მოსახლეობის შემოსავლების ასეთ პირობებში შესაძლებელია? (იხ. ცხრილი №2 და გრაფიკი №2).

გრაფიკი 7

მოსახლეობის ავადობის მაჩვენებლის დინამიკა 2003-2008 წწ. (%-ში)

გრაფიკი №2 ით ჩანს, რომ როგორც ქალაქად, ისე სოფლად შემოსავლები მუდმივად იზრდება, მაგრამ მისი ზრდის ტემპი ვერ უზრუნველყოფს ხანგრძლივ მკურნალობის ხარჯებს (იხ. გრაფიკი №3 და №4), მიუხედავად ჯანდაცვაზე გამოყოფილი სახელმწიფო ხარჯების ზრდისა (იხ. გრაფიკი №5). საბოლოო ჯამში, ყოველივე ეს აისახა სასწრაფო დახმარების ბრიგადების გამოძახების მკვეთრ ზრდაში, რადგან უფასოა! (იხ. გრაფიკი №6)

მკვეთრად განსხვავებული დიფერენციაცია ქალაქისა და სოფლის მოსახლეობის საშუალოთვიურ შემოსავლებსა და ხარჯებს შორის (იხ. ცხრილი №2) ნიშანია სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გაურესებასა. რეგისტრირებულ დაავადებათა რიცხოვნობის კლებადი დინამიკა (იხ. გრაფიკი №7) მეტყველებს არა ჯანმრთელობის დონის გაუმჯობესობაზე, არამედ სააფთიაქო და სტაციონარული ხარჯების მკვეთრ ზრდაზე, შესაბამისად, სრული სამედიცინო ხარჯების მიუწვდომელობაზე.

კრიზისულმა სიტუაციებმა, უმუშევრობამ, ფასების ზრდამ თავის კვალი დააჩნია მოსახლეობის უდიდესი ნაწილის არასრულფაოვან კვებასა და ჯანმრთელობას, ამიტომ მოსახლეობამ დაიწყო „დამოუკიდებელი მკურნალობა“ და ავიწყდებათ, რომ „ჯანმრთელობაც და ავადმყოფობაც, თუკი მათ სარწმუნოებით მოვიხმართ, ღვთის განგებულების ხელში მხოლოდ ჩვენი ხსნის საშუალებებია, მაგრამ თუ თვითნებურად მივუდგებით, ჩვენი დაყუპვაც შეუძლია“³⁹. როგორც ჩანს, დაავადებათა ფიზიკური მკურნალობა ადამიანებს ნამდვილად უჭირთ, სამაგიეროდ პიროვნული მონდომებით მათ შეუძლიათ სულიერად გაძლიერდნენ და ასე ძლიონ მათ. რამდენადაც თანამედროვე მეცნიერთა მნიშვნელოვანი ნაწილი თვლის, რომ სხეულს აქვს სულიერი წყარო და არსებობს მისი მიუწვდომელი საწყისი, ამიტომ ყველა დაავადება ამ უხილავი საწყისის დაზიანებიდან იღებს სათავეს, ვიდრე ის მთელი და დაუზიანებელია. შესაბამისად, აუცილებელია ჩავწვდეთ იმ აზრს, რომ სნეულობას აქვს სულიერი მხარე და მისი სწრაფად „მოგვარება“ პირდაპირი წამალია.

სნეულთა და უძლურთა განკურვნის სახარებისეული ყველა ფაქტი მეტყველებს, პირველ რიგში, ერთ ფაქტზე - უფალი ოდენ ერთი სიტყვით, ხელის შეხებით... კურნავს და ადადგენს მათ, ღვთისადმი მღალაღებლებს და მორწმუნეებს, ანუ მოწმობს იესო ქრისტეს ღვთაებრიობაზე! „როგორი მძიმე არ უნდა იყოს ჩვენი მდგომარეობა სულის, სხეულისა თუ ცხოვრე-

39 ზორინი კ., გნებავს რათა განიკურნო? თბ., 2003 წ., 29

ბის გარემოებათა მიხედვით, ჩვენ უნდა შეგნებული გვქონდეს ჩვენი მძიმე მდგომარეობა, მაგრამ არ უნდა ვსულმოკლეობდეთ, არ ვჭმუნვარებდეთ და სასოს არ წარვიკვეთდეთ, არმედ უფრორე შევიგრობდეთ საკუთარი უღირსობის, უძღურებასა და არარაობას, და ამის გამო მით უფრო გულმოდგინეთ ვლოცულობდეთ უფლის წინაშე და შეწევნას ვევედრებოდეთ მას... თუკი ჩვენ ამის ღირსნი ვიქნებით და ყოვლადღიერი ინბებს, მას თავისი ნების ერთი მცირე მოძრაობით ძალუძს განკურნოს ჩვენი უმძაფრესი სნეულება, ნუგეში მოანიჭოს დამწუხრებულთ, მძიმე მდგომარეობათაგან. მას ყოველივე ძალუძს მისთვის არაფერია საძნელო თუ შეუსრულებელი“⁴⁰.

„ჯამრთელი სული იცავს და იფარავს თავის სხეულს, მაგრამ, როგორც კი უფალთან მისი კავშირი შეირყევა, როგორც ცუდად დაცულ ციხე-სიმაგრეში, დამანგრეველი ძალები შეიჭრებიან. ამიტომ, ბუნებრივია, ვიდრე სნეულს კურნევას მიმადლებდა, იესო ქრისტე მუდამ შეახსენებდა მას ავადმყოფობის მიზეზს, რომ მან საკუთარ სხეულში ავადმყოფობის საწყისი თავად შეიტანა, როდესაც სული ცოდვით დაიზიანა“⁴¹. წმიდა წერილში მოტანილი სნეულთა კურნების ეპიზოდების განხილვით ვრწმუნდებით, რომ უფალი კურნავს მხოლოდ ერთი პირობით - ადამიანი კვლავ უნდა აღორძინდეს რწმენაში და ეს ჩვენთვის ჭეშმარიტი მაგალითი და სწავლება უნდა იყოს!

„უფალო ღმერთო, ჩვენო მაცხოვარო! ჩვენ ყველანი ცოდვილები ვართ შენს წინაშე; ჩვენც მოგვხედე შენი მოწყალე თვალით! მოანიჭე ჩვენს გულებს საღმობიერობა და შემწესრვილობა ცოდვათა გამო! ჩვენს უძღურსულებსაც მომართე შენი ყოვლადღიერი სიტყვებით და ჩვენც გვარქვი: „აღდექ!“ რათა დაუბრკოლებლად ვიდოდეთ შენი მცნებების ნათელში.“

მღვდ. გრიგოლ დიაჩენკო

40 საკვირაო სახარებათა განმარტება, თბ., 2001 წ., გვ., 50

41 ოჯახის ექიმი-2, მოძღვრის რჩევა-ღარიგებანი და პრაქტიკოსი ექიმის რჩევები, თბ. 2009 წ., გვ.5